

L · O · T · S · E · N

Medlemstidning för Tjänstemännens socialdemokratiska förening i Göteborg - N:o 1 2022

LEDARE ATTACKEN PÅ ALLMÄNNYTTAN

Valet 2022 närmar sig med stormsteg. Det är nu snart bara 200 dagar kvar till valdagen den elfte september. Val är naturligtvis alltid viktiga men den här gången står särskilt mycket på spel här i Göteborg. Högerstyret har nämligen inlett vad som bara kan beskrivas som en fullständigt besinningslös attack på allmännyttan, med benäget bistånd av SD och Demokraterna.

Göteborgs allmännyttan är numera den största i landet, efter den slakt som Moderaterna i Stockholm genomförde av Stockholms kommunala bostadsbestånd under sin tid vid makten. Det kommunala bolaget AB Framtiden förvaltar över 70.000 bostäder, vilket motsvarar ungefär en fjärdedel av alla bostäder i Göteborg. Detta fastighetsinnehav, som ytterst tillhör dagens och morgondagens göteborgare, har byggts upp under generationer och är kommunens främsta bostadspolitiska verktyg. Det är tack vare allmännyttan vanliga göteborgare fortfarande har möjlighet att kunna bo varsomhelst i stan. Allmännyttan är en förutsättning för att vi ska kunna motverka segregationen som sliter

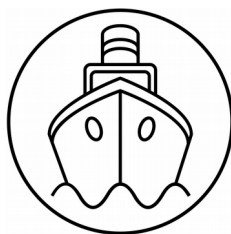
sönder vår stad och ökar klyftorna mellan olika grupper. Det är allmännyttans finansiella muskler som gör att vi kan genomföra stora satsningar för att lyfta utsatta områden och skapa framtidstro. Utan allmännyttans samordning hade det varit mycket svårt att få kraft i arbetet mot kriminella gäng och klaner och vända utvecklingen i områden som Backa och Gårdsten. Allmännyttan är alltså helt livsavgörande för att vi ska kunna nå målen om att knäcka gängen och bryta segregationen.

Trots detta vill nu högerstyret genomföra en massiv utförsäljning av allmännyttan, genom ombildning till bostadsrätter. Utan någon som helst konsekvensanalys eller normal beredning har man drivit igenom ett beslut i kommunfullmäktige som öppnat dörren på vid gavel för ombildningar var som helst i Göteborg. Man nöjer sig dock inte med att sälja ut dessa gemensamma tillgångar som generationer av göteborgare byggt upp åt sina barn och barnbarn utan man vill dessutom göra det till kraftiga underpriser. Den första ombildningen som genomfördes efter beslutet var ett hus i

Tynnered som såldes för 30 procent under marknadspriset. Den som valde att köpa sin hyresrätt av göteborgarna kunde några dagar senare sälja vidare med en vinst på över en halv miljon kronor per lägenhet. Det är alltså pengar som går rakt ur göteborgarnas gemensamma skattkista och ner i enskilda plånböcker. De som inte vill eller kan köpa får bo kvar på nåder som hyresgäster åt sina grannar.

För Socialdemokraterna är alternativet självklart. Vi ska inte sälja ut allmännyttan, utan stärka och bygga ut den. Vi vill genomföra stora stadsbyggnadslyft i utsatta områden och bygga nya trygga, trevliga stads kvarter och länka samman åtskilda stadsdelar med levande gator. Det gör vi inte genom att rea ut göteborgarnas gemensamma tillgångar.

Högerkrafternas svindel med göteborgarnas pengar måste naturligtvis stoppas till varje pris. Det är därför oerhört viktigt att vi alla, inklusive du som läser detta just nu, gör allt vi kan för att försvara allmännyttan och se till att vi vinner valet 2022. Det finns inga ursäkter. Restriktionerna har släppt, dörrknackningarna kommer snart att dra igång. Ge dig ut i valrörelsen på en gång och ta med dig familj, släkt och vänner! Det är nu det gäller. Vi måste vinna detta!

REPLIK

MYTEN OM KEYNESIANISMEN

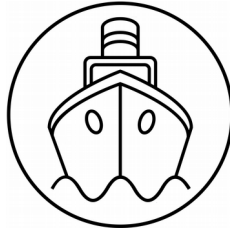
I en ledartext i *Lotsen* med titeln *Myten om keynesianismen* (15/12–2021) får läsarna veta att kopplingen mellan socialdemokrati och keynesianism är överdriven, mytisk och helst borde glömmas bort. Ordagrant står det att läsa följande: ”Men myten om en keynesiansk, expansiv finanspolitik kan vi helst överge. Den har inte särskilt mycket med socialdemokratiska framgångar att göra”. Det är hur resurser skapas, inte hur de fördelas som antas vara det centrala för en socialdemokratisk ekonomisk politik. Keynesianism skulle i det perspektivet enbart vara en fördelningsteori.

Som argument för detta påstående anges Ernst Wigforss krisprogram från 1933 och rekordåren under Gunnar Strängs innehav av finansministerposten. Det första skulle ha haft liten betydelse för att svensk ekonomi återhämtade sig efter den djupa krisen i kölvattnet av börskraschen 1929. Att Sverige gick ur dåtidens valutasamarbete, guldmyntfoten, förbättrad demografi med fler i arbetsför ålder och ökad efterfrågan i Tyskland på grund av upprustning antas ha haft större betydelse än Wigforss krisuppgörelse. Om tillväxt är måttet kommer Wigforss krishantering i sig till korta. Men frågan är om inte politikens verktyg är det intressanta här. På samma sätt får Strängs period som finansminister symboliseras av den utbudsorienterade Rehn-Meidnermodellen och stram finanspolitik för att hålla tillbaka inflationen.

Enda gången som keynesiansk underbalansering antas ha gjort något intåg i den ekonomiska politiken var under överbrygningspolitiken i mitten av 1970-talet. Då motades oljeshockens negativa konsekvenser bort av aktiv finanspolitik, men med så negativa resultat i termer av inflation att receptet aldrig prövades igen.

Kan man verkligen skriva ut keynesianismen ur socialdemokratins historia på det här sättet? Det är i så fall att glömma bort full sysselsättning som ett prioriterat mål för den ekonomiska politiken. Det är också att mörka hur nära fördelning och produktion står varandra. För om det är något keynesiansk teori går ut på är det få *fördelningen* av sparande och investeringar att tillsammans bidra till att uppnå ekonomins fulla potential av *produktion och sysselsättning*. Allt annat är att hålla samhället i en evigt negativ spiral av förlorade möjligheter. Det insåg de brittiska liberalerna redan 1928 när de publicerade ”Britain’s Industrial Future” och i sin tur inspirerade dessa tankar Wigforss. Historiebeskrivningen i artikeln liknar beskrivningar som ekonomi-historikern [Lennart Schön](#) och nationalekonomen [Lars Jonung](#) har gjort. Schön har fört fram hypoteserna om demografin och överbrygningspolitiken, men utan att dra några detaljerade slutsatser, såsom artikelförfattaren gör.

Gynnsam demografi är dessutom svårt att dra nytta av utan en politik som aktivt bekämpar arbetslöshet, vilket var hela poängen med krisuppgörelsen 1933. Jonung har argumenterat för att kronkursen var den viktigaste faktorn för den ekonomiska återhämtningen på 1930-talet. Men även Jonung erkänner att den keynesianska synen på finanspolitik, som slog igenom vid samma tid, hade stor påverkan på vad som ansågs politiskt möjligt att åstadkomma med politiska verktyg. Ska man ge artikelförfattaren rätt på några punkter gäller det främst Gunnar Strängs tid. Det är mycket riktigt att Rehn-Meidnermodellen var utbudsorienterad. Men den innehöll också grundförutsättningen att den ekonomiska politiken aktivt utjämnade konjunkturer – både hög- och lågkonjunktur. Annars skulle resursutnyttjandet bli för ojämnt och i längden göra full sysselsättning omöjligt att uppnå. Sträng som administrerade en lång period av expansion (som även den inte bara hände, utan drevs på av en aktiv investeringspolitik) var i första hand inriktad på att hålla tillbaka efterfrågan. Det ledde honom så småningom fel. 1973 inträffade den första oljeshocken, vilket fick den industrialiserade världen att stanna upp ett slag. Men innan dess hade Sverige haft en alldeles egen kris. 1969–1970 hade högkonjunkturen närmast nått överhettning.

Rädslan från Strängs sida var att tvingas devalvera den fasta kronkursen. Något som Storbritannien hade tvingats till 1967. Det ledde till att finanspolitiken stramades åt rejält, som i sin tur bidrog till den första riktigt kännbara lågkonjunkturen Sverige hade haft sedan 1949. Sträng fick så mycket kritik för detta att när oljekrisen slog till drev flera av hans regeringskollegor, däribland statsminister Olof Palme, att det måste bli ett stimulanspaket. Därav överbrygningspolitiken. Sverige hade kunnat hamna i ännu en lågkonjunktur med ökande arbetslöshet utan denna manöver. Nu blev det inte så. Inflationen som följde kom inte primärt av överbrygningen utan av de devalveringar som de borgerliga regeringarna började genomföra med start 1976 och som avslutades med Kjell-Olof Feldts superdevalvering 1982. Tillsammans med stramare finanspolitik innebar devalveringarna att det byggdes upp en enorm finansiell likviditet som inte hade någonstans att ta vägen. Obalansen doldes bakom en fast växelkurs. Denna likviditet exploderade så småningom i kreditbubblan som sprack i början av 1990-talet. Med lite keynesianskt teoretiserande hade Socialdemokraterna kunnat se instabiliteten i de finansiella marknaderna tidigare. Men det är förstås lätt att vara efterklok. Låt mig till sist säga att det finns skäl att ifrågasätta att det mellan 1933 och 1991 alltid fanns en nära koppling mellan keynesianism och socialdemokrati.

Det har artikelförfattaren rätt i. Keynesianism är trots allt en liberal teoribildning som strävar efter att belysa marknadens instabilitet och det ineffektiva i att låta resurser som hade kunnat användas gå förlorade. Det var från början ingen socialdemokratisk tankefigur. Innan den slog igenom hade socialdemokratin en marxistisk syn på ekonomisk politik som mest ett nödvändigt ont i väntan på socialismen. Efter 1945 utvecklades en närmast merkantilistisk syn där export och import var de mest intressanta mätpunkterna för allt internationellt, ekonomiskt utbyte. Men målen för den ekonomiska politiken hemmavid ändrades inte. Full sysselsättning var prioriterat över andra mål fram till 1991. Utan keynesiansk teori hade det varit betydligt svårare att tro att detta kunde uppnås här och nu av en socialdemokratisk regering. Bristen på denna typ av tilltro är kännbar idag.

ELISABETH LINDBERG

Doktorand i ekonomisk historia vid Uppsala universitet

SVAR DIREKT:

Vi välkomnar Elisabeth Lindbergs initierade debattinlägg och konstaterar att vi i allt väsentligt har samsyn. Här vill vi ta tillfället i akt att förtydliga några viktiga poänger. Att marknaden inte inom en mänsklig tidshorisont kan reglera sig själv är vi eniga med Keynes om. Staten har en viktig

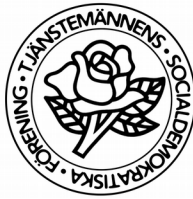
roll i ekonomin, vilket arbetarrörelsen med analytisk kompetens, pragmatiskt förhållningssätt och politisk duglighet har visat. Vi menar att kopplingen mellan keynesianism och socialdemokrati har överdrivits i historisk skrivningen. Det betyder inte att efterfrågestimulanser varit obetydliga, men om vi idag vill utveckla en socialdemokratisk ekonomisk politik bör vi rikta in oss på att stärka lönepolitiken, olika automatiska stabilisatorer (t.ex. a-kassan) och statsbudgetens fördelningsprofil (omfördela resurser från spekulationsbenägna höginkomsttagare till konsumtionsbenägna låg- och medelinkomsttagare), hellre än att satsa alla kort på lånefinansierad offentlig konsumtion. Som exemplet med demografin visar är det nödvändigt att analysera samhällsekonomin med hjälp av flera olika faktorer – valutaregim, teknikutveckling, inkomstfördelning, humankapital, osv. – och det gäller att lyfta blicken från konjunkturykler för att se också strukturella förändringar. I det är nog Schumpeter en viktigare inspirationskälla än Keynes, och Rehn och Meidner bättre förebilder än Wigforss.

Varje kris är en ny utmaning, och vår tid skiljer sig från 1990-talet precis som 1970-talet skiljde sig från 1930-talet. Gamla ekonomer bör inte avfärdas bara för sakens skull, men keynesianismen är ingen mirakelmedicin.

FOLK GILLAR KLASSISK STIL

För ett år sedan skrev Lotsen om [arkitekturdebatten](#) som blossat upp i Göteborg. Vi [argumenterade](#) för att en rimlig socialdemokratisk hållning i frågan borde vara preferensutilitarism, dvs. att så långt som möjligt försöka uppfylla de estetiska preferenser som göteborgarna har. Enkelt uttryckt: Om en majoritet av göteborgarna föredrar klassisk stil så borde mer av det som byggs vara i klassisk stil. För den som inte är en inbiten ideologisk modernist borde detta vara en ganska rimlig och självklar hållning. Utformningen av människors livsmiljöer är viktiga, såväl psykologiskt, socialt, ekonomiskt och ekologiskt. Kan man skapa livsmiljöer som människor uppskattar och tycker är trevliga och vackra så borde man göra det.

Det är därför väldigt spännande att det högt ansedda SOM-institutet här i Göteborg nyligen genomfört en vetenskaplig undersökning av hur opinionen i frågan ser ut. Vi har nu fått svart på vitt vad göteborgarna själva tycker om klassisk arkitektur. Hela artikeln kan läsas [här](#). Resultatet är väldigt tydligt. Nästan två tredjedelar (64 procent) av göteborgarna tycker att det är bra eller mycket bra att bygga mer i klassisk stil och bara var tionde tycker att det är dåligt eller mycket dåligt. Intressant nog skär denna åsikt rakt igenom partisympatier och andra uppdelningar. Det finns alltså en massiv opinion för att bygga mer i klassisk stil. Det är faktiskt få andra politiska förslag som har samma enorma stöd i befolkningen. Det är uppenbart att den tydliga linje som Socialdemokraterna drivit och de många konkreta förslag som partiet har lagt för att bygga mer klassisk arkitektur har ett stort stöd bland göteborgarna. Detta är också viktigt att komma ihåg när vi är ute och pratar med folk, inte minst i valrörelsen. Här har vi en tydlig fråga där folk håller med vår politik, oavsett deras partisympatier i övrigt.

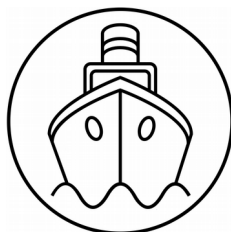
S-AKADEMIKER

[S-akademiker](#) (Tjänstemännens socialdemokratiska förening) organiserar tjänstemän och akademiker inom Göteborgs socialdemokratiska partidistrikt. Föreningen bildades 1958 och är en av de större partiföreningarna i Göteborg med många medlemmar som är fackligt aktiva. Vi har regelbundna medlemsmöten med spännande teman. Om du är intresserad av att bli medlem så mejla info@s-akademiker.se S-akademiker finns också på [facebook](#).

S-akademiker har en skriftserie som ger ut intressanta och viktiga böcker. I november 2017 kom den första volymen: en antologi med texter under redaktion av Payam Moula och Jimmy Sand, med titeln *Socialdemokratin i ett nytt århundrade*. [Läs mer här](#).

Den andra delen i skriftserien är en återutgivning av Nils Karlebys klassiker *Socialismen inför verkligheten* från 1926. Med nyskrivet för- och efterord av Örjan Nyström. [Läs mer här](#).

Den tredje delen är en antologi av texter av Anders Nilsson och Örjan Nyström, *Att återupprätta arbetslinjen: Och andra texter om strukturomvandling, sysselsättning och trygghetssystem*. [Läs mer här](#).

JANSSONS NYA FRESTELSE

Somliga intellektuella, inte sällan ledarskribenter, är mer uppmärksammade än vad deras gärningar och idéer motiverar. Med andra är det precis tvärtom. Till den sistnämnda kategorin hör Fredrik Jansson, till vardags pressis på Kommunal i Stockholm, som sedan de politiska bloggarnas storhetstid har en särskild plats i redaktionens hjärta.

Fredriks blogg hette *Tankar från roten*, väl värd ett återbesök, och under en period var han politisk redaktör på socialdemokratiska Folkbladet Västerbotten där han med sina ledare förmådde höja blicken över dagspolitikens småaktigheter. Han har skrivit en bok, *Gemenskap & skötsamhet* (2016), som vi kan rekommendera åt alla med minsta intresse av socialdemokratisk ideologi. Med djupa insikter i arbetarrörelsens historia knöt han an till det klassiska skötsamhetsideal – gör din plikt, kräv din rätt – som ofta åberopas, men kanske inte alltid är så levande, och tog ett intressant, eget grepp om tidigare epoker präglade av folkrörelserna, folkhemmet och vad det nu är vi lever med under vår samtid. Sex år senare väntar vi på en uppföljare.

Emellertid är inte Fredrik helt överksam. Några månader in i pandemin startade han ett nyhetsbrev, Sub Rosa, där den som prenumererar på veckobasis mejlas en resonerande text (och några tips) på ett aktuellt tema i politiken. Bland det som avhandlats på sistone kan nämnas den krisande högern, hur man vinner arbetarklassen, vad sidorganisationer är till för och om socialdemokrater sätter makten framför allt.

Teckna en [prenumeration!](#)